

M U N I

L A W

MUNI
LAW

DOKAZOVÁNÍ A ROZHODNUTÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

MGR. DAVID ČEP

DOKAZOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

POJEM, ÚČEL A ZÁKLADNÍ POJMY DOKAZOVÁNÍ

POJEM DOKAZOVÁNÍ

- › **Dokazováním** rozumíme trestním řádem upravenou činnost orgánů činných v trestním řízení, prováděnou případně za zákonem vymezené součinnosti stran, která slouží k poznání konkrétních skutkových okolností důležitých pro další postup orgánů činných v trestním řízení, a v konečném důsledku i pro jejich rozhodnutí.
- › Dokazování úzce souvisí se samotným **účelem trestního řízení**, který vymezuje § 1 odst. 1 tr. řádu a tedy i se zásadou materiální pravdy.
- › Vzhledem k tomu, že trestní právo je zaměřeno na určitý skutek, který se stal v **minulosti**, je tato činnost orgánů činných v trestním řízení nenahraditelná.

ÚČEL DOKAZOVÁNÍ

- › **Účelem dokazování** je rekonstruovat minulé skutečnosti tak, aby poznání takové skutečnosti bylo jejím pravým odrazem. Účelem dokazování je tedy zjištění skutkového stavu dané trestní věci bez důvodných pochybností, a to v rozsahu, který je nezbytný pro příslušné rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení (§ 2 odst. 5 tr. řádu).
- › Tím se trestní řízení **liši od sporného civilního řízení**, kde nejde o pravdu materiální (jak se věc skutečně udála), ale o pravdu formální, tj. čím tvrzení o pravdě se bude jevit jako přesvědčivější.

Důkazní právo

- › Souhrn pravidel a předpisů upravujících jednotlivá stadia dokazování v rámci trestního řízení. Zákonný postup orgánů činných v trestním řízení, ale i dalších subjektů (§ 89 odst. 2 v. druhá či § 215 odst. 1, 2 tr. řádu).

Důkazní prostředek

- › Jde o procesní činnost orgánu činného v trestním řízení, za zákonné součinnosti stran, která slouží k poznání skutkové okolnosti jež má být zjištěna. Příkladem důkazního prostředku může být výslech svědka či obviněného, nebo např. ohledání věci, čtení listiny, přehrání zvukového záznamu atd.

Pramen důkazu

- › Konkrétní zdroj, nositel informace, z něhož se čerpá poznatek, jenž je předmětem dokazování. Praménem může být osoba (osobní důkazy) nebo věc (věcné důkazy).

Důkaz

- › Přímý poznatek nebo výsledek činnosti orgánu činného v trestním řízení získaný z pramene důkazu za pomoci důkazního prostředku. Důkazem je tak např. obsah výpovědi svědka, obsah listiny, poznatky získané při ohledání místa činu atd.

Předmět důkazu (dokazování)

- › Jde o okolnost důležitou pro trestní řízení, která má být zjištěna a na níž zpravidla přímo **nebo nepřímo závisí rozhodnutí ve věci samé.**

Určení předmětu (rozsahu) dokazování

- › Stanovení okruhu okolností, jež je třeba v té které věci dokazovat a určení, jakým okruhem důkazů se tak bude dít, není neměnné. Naopak v průběhu trestního řízení může neustále doznávat změn, a to v návaznosti na dosavadní výsledky trestního řízení.
- › Tak např. v průběhu řízení je zjištěno, že trestný čin byl spáchán společným jednáním dvou osob, čímž se rozsah dokazování rozšiřuje i ve vztahu k této druhé (např. dosud neustanovené) osobě.
- › Orgány činné v trestním řízení si tak musejí v každé fázi trestního řízení **ujasnit předmět dokazování** (co) a jeho rozsah (jak a čím, včetně množství).

ZÁKLADNÍ ZÁSADY DOKAZOVÁNÍ

ZÁKLADNÍ ZÁSADY

- › Základní zásady představují určitá obecná východiska, základní stavební kameny, na nichž je určité právní odvětví vybudováno.
- › V rámci základních zásad trestního řízení můžeme rozlišit specifickou skupinu základních zásad, které souvisejí právě s dokazováním. Jsou to:

- 1. Zásada presumpce nevinny**
2. Zásada materiální pravdy
- 3. Zásada vyhledávací**

- 4. Zásada bezprostřednosti**
- 5. Zásada ústnosti**
- 6. Zásada volného hodnocení důkazů**

ZÁSADA PRESUMPCCE NEVINY

- › Tato zásada je zakotvena v článku 40 odst. 2 Listiny a v § 2 odst. 2 tr. řádu.
- › Smyslem této zásady je respekt k obecnému principu *presumptio boni viri*, tedy, že dokud není prokázán opak, je třeba na každého (nejen) občana hledět jako na řádného.
- › Ze zásady presumpce nevinny plynou tři důležitá procesní pravidla:
 1. In dubio pro reo.
 2. K odsouzení je třeba, aby obviněnému byla prokázána vina.
 3. Povinnost orgánů činných v trestním řízení postupovat přiměřeně a zdrženlivě co se zásahů do základní práv osoby, proti níž se trestní řízení vede, týče.

ZÁSADA MATERIÁLNÍ PRAVDY

- › Tato zásada je zakotvena v § 2 odst. 5 tr. řádu, lze ji však dovodit i z § 1 odst. 1 tr. řádu, tedy z účelu tr. řízení.
- › Smyslem této zásady je **bezpečně a spolehlivě zjistit skutkový stav věci** tak, aby bylo možné rozhodnout o určité meritorní otázce **bez důvodných pochybností**.
- › K tomu OČTŘ dospívají za pomoci různých pravidel s danou zásadou souvisejících. Kupř. jde o povinnost objasňovat se stejnou pečlivostí skutečnosti ve prospěch obviněného jako v jeho neprospěch; doznání obviněného nezbavuje povinnosti přezkoumat veškeré okolnosti případu; zákaz sugestivních či kapciózních otázek, zákaz nezákonného donucení či hrozby takového donucení.

ZÁSADA VYHLEDÁVACÍ

- › Tato zásada je zakotvena v § 2 odst. 5 tr. řádu
- › Jde o **konkretizaci zásady officiality** ve vztahu k dokazování. Smyslem uvedené zásady je zjišťovat závažné skutečnosti, bez ohledu na to, zda svědčí ve prospěch či v neprospěch obviněného, a to z úřední povinnosti. Opět je zde zřejmá vazba na zásadu materiální pravdy.
- › V trestním řízení se projevuje (mimo jiné) tak, že: OČTŘ musí **vyhledávat a provádět** důkazy z vlastní iniciativy, soud případně může v hlavním líčení procesní strany vyzvat k provedení určitého důkazu (§ 215 tr. řádu), v trestním řízení nelze obecně ustoupit od dokazování tím, že určité **skutečnosti strany prohlásí za nesporné** (jako v civilním sporném řízení).

ZÁSADA BEZPROSTŘEDNOSTI

- › Tato zásada je zakotvena v § 2 odst. 12 tr. řádu
- › Smyslem zásady bezprostřednosti je, že soud **rozhoduje na základě důkazů před ním provedených**, přičemž čerpá – je-li to možné, **z pramene nejbližšího zjišťované skutečnosti**. Pokud důkaz není proveden bezprostředně před soudem, musí být před ním proveden jiným zákonným způsobem.
- › S uvedenou zásadou souvisí např.:
 - › pravidlo nezměnitelnosti složení soudu,
 - › institut náhradního soudce (§ 197 tr. řádu) či
 - › pravidlo nepřerušitelnosti soudního jednání.

ZÁSADA ÚSTNOSTI

- › Tato zásada je zakotvena v článku 96 odst. 2 Ústavy, v § 2 odst. 11 tr. řádu.
- › Zásada ústnosti spočívá v tom, že soud **rozhoduje na základě ústního přednesu stran a zpravidla ústně provedených důkazů** (*quod non est in foro, non est in mundo*).
- › Z této zásady pak existují **dílčí výjimky**, např. v podobě úpravy čtení protokolů o výpovědi svědka v rámci hlavního líčení či čtení protokolu o výpovědi svědka namísto jejich výsledku přímo v hlavním líčení (§ 211 tr. řádu).
- › Rozdíl mezi zásadou ústnosti a bezprostřednosti lze demonstrovat na příkladu svědecké výpovědi z doslechu, která má sice charakter ústního přednesu, nicméně nesplňuje požadavek bezprostřednosti (jako výpověď očitého svědka).

ZÁSADA VOLNÉHO HODNOCENÍ DŮKAZŮ

- › Tato zásada je zakotvena v § 2 odst. 6 tr. řádu.
- › Smyslem této zásady je, že orgány činné v trestním řízení nejsou při hodnocení důkazů vázány žádnými formálními pravidly (pokud jde např. o míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti, anebo co se věrohodnosti důkazu týče). OČTŘ tedy hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.
- › **Volné hodnocení není svévolné** (viz § 125 tr. řádu, srov. ale § 314e-g či § 129 odst. 2 tr. řádu)!
- › I tzv. nepřímé důkazy mohou vést k závěru o vině určité osoby trestným činem, jestliže společně tvoří tzv. nepřerušovaný řetězec.

PŘEDMĚT A ROZSAH DOKAZOVÁNÍ

PŘEDMĚT DOKAZOVÁNÍ

§ 89 odst. 1 tr. řádu

V trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dokazovat zejména:

- a) zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin,
- b) zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,
- c) podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu,
- d) podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele,
- e) podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení,
- f) okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.

PŘEDMĚT DOKAZOVÁNÍ

- › Z ustanovení § 89 odst. 1 tr. řádu (jakož i z dalších ustanovení) tak lze dovodit, že v trestním řízení se v podstatě dokazují:

Okolnosti významné pro rozhodnutí ve věci samé

- › Jsou to především okolnosti týkající se skutku, důvody vylučující jeho protiprávnost, okolnosti nasvědčující tomu, že tím kdo daný skutek spáchal, je obviněný, okolnosti vylučující trestnost atd.

Okolnosti které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání

- › Mají význam především pro ukládání sankce, ale i z hlediska prevence další kriminality.

Okolnosti důležité pro postup trestního řízení

- › Zde patří především okolnosti odůvodňující vydání některého z mezitímních rozhodnutí, případně jiné relevantní skutečnosti (např. důvody odepření svědecké výpovědi).

ROZSAH DOKAZOVÁNÍ

- › Jestliže vymezení předmětu dokazování stanovuje okruh skutečností, které je třeba dokazovat, **rozsah dokazování** určuje množství a kvalitu důkazů, kterými má být uvedený okruh dokazovaných skutečností dokázán. Jde tedy o vymezení hranic dokazování.
- › Zjednodušeně lze říci, že rozsah dokazování se odvíjí od toho, v jakém stadiu (případně fázi) se dané trestní řízení zrovna nachází. Jinými slovy **rozsah dokazování** bude podstatně užší **na začátku trestního stíhání** (§ 160 tr. řádu), kde se bude měnit spolu s vyloučením jednotlivých vyšetřovacích verzí, v porovnání s rozsahem dokazování v době podání obžaloby (§ 175 tr. řádu) a následně při rozhodování o vině a trestu.
- › V přípravném řízení je navíc dokazování podstatně **omezeno na úkor hlavního líčení**. Proto platí, že v přípravném řízení se dokazují jen základní skutkové okolnosti, a to v **rozsahu nezbytném pro další rozhodnutí OČTŘ** (§ 2 odst. 5 tr. řádu).

ROZSAH DOKAZOVÁNÍ

- › Určité skutečnosti naopak **předmětem dokazování** v trestním řízení **nejsou**. V první řadě jde o *notoriety*, popřípadě jiné skutečnosti, které se podle obecné zkušenosti a ustálených pravidel považují za pravdivé, dokud o nich nevzniknou pochybnosti.
- › Příkladem notoriety může být, že v červenci je okolo 19 hodiny stále ještě velmi dobře vidět. Takovou skutečnost tedy není třeba prokazovat, ledaže ohledně ní nevzniknou pochybnosti.
- › Příkladem jiné skutečnosti, která se obecně považuje za pravdivou je, že osoba obviněného je příčetná, či že podléhá působnosti trestního zákoníku i trestního řádu.
- › Nedokazuje se ani obsah právních předpisů, neboť platí zásada *iura novit curia*.
- › Trestní řád nezná, až na výjimku (§ 314b odst. 2 a § 314d odst. 2 tr. řádu) tzv. nesporné skutečnosti, které není na základě prohlášení stran zapotřebí dokazovat.

ROZDĚLENÍ DŮKAZŮ

ROZDĚLENÍ DŮKAZŮ

- › Důkazy lze dělit na základě různých kritérií:
 - a) podle vztahu k obvinění** na usvědčující a ospravedlňující,
 - b) podle pramene důkazu** na osobní a věcné,
 - c) podle vztahu pramene zpráv o skutečnosti k dokazované skutečnosti** na bezprostřední a odvozené,
 - d) podle vztahu k dokazované skutečnosti** na přímé a nepřímé.

- › Důkazy bezprostřední nelze směřovat s důkazy přímými, stejně jako důkazy odvozené nelze zaměňovat za důkazy nepřímé.

PRŮBĚH DOKAZOVÁNÍ

PRŮBĚH DOKAZOVÁNÍ

- › Dokazování se provádí ve všech stadiích trestního řízení, nicméně v **každém stadiu má dokazování své zvláštnosti** (kupř. provedení výslechu svědka jako neodkladného a neopakovatelného úkonu před zahájením trestního stíhání má své specifické podmínky – srov. § 158 odst. 9 ve spojení s § 158a tr. řádu).
- › Před zahájením trestního stíhání (ve fázi prověřování v rámci přípravného řízení) dochází především k **vyhledávání důkazů**, případně za výjimečných okolností i k jejich provádění.
- › Po zahájení trestního stíhání (fáze vyšetřování) pak dochází jak k **vyhledávání**, tak i k **provádění důkazů** (za podmínek § 164 odst. 1 tr. řádu; srov. ale odlišné podmínky pro tzv. rozšířené vyšetřování dle § 169 odst. 1 tr. řádu).
- › V hlavním líčení se nachází těžiště dokazování – důkazy jsou **prováděny a hodnoceny**.

PRŮBĚH DOKAZOVÁNÍ

› Průběh dokazování lze rozdělit na dílčí, vzájemně provázané, etapy, a to:

- 1. Vyhledávání důkazů**
- 2. Opatření důkazů**
- 3. Provádění a procesní zajištění důkazů**
- 4. Prověrku důkazů**
- 5. Hodnocení důkazů**

Vyhledávání důkazů

- › Souvisí se zásadou vyhledávací (§ 2 odst. 5 tr. řádu), přičemž důkazy vyhledávají především OČTŘ, avšak může tak učinit i každá ze stran (§ 89 odst. 2 tr. řádu, nesmí jej však bez součinnosti s OČTŘ provést). Tato fáze dokazování často probíhá neprocesními prostředky (vl. operativní činností policejního orgánu).

Opatření důkazů

- › Navazuje na jeho vyhledání a znamená získání dispoziční moci nad důkazem (např. na základě vydání dané věci na výzvu policejního orgánu osobou, která ji měla u sebe).

Provádění a procesní zajištění důkazů

- › Prováděním důkazu se rozumí získání zprávy o skutečnostech významných pro věc z pramene důkazu, a to zákonem stanoveným způsobem (např. provedením výslechu svědka, ohledáním místa činu). Zajištění se pak děje sepsáním protokolu.

Prověrka důkazů

- › Jejím účelem je zjistit kvalitu pramene důkazu, jakož i jeho spolehlivost, a to analýzou každého jednoho důkazu a jeho následným srovnáním s důkazy ostatními (např. kontrola obecných náležitostí znaleckého posudku, odpovědí na položené otázky, připojení znalecké doložky, ev. náprava zjištěných vad a následné srovnání s dalšími důkazy).

Hodnocení důkazů

- › Jde o vyvrcholení procesu dokazování, při němž se uplatní zásada volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 tr. řádu). Hodnocení důkazů je myšlenková činnost orgánů činných v trestním řízení, v jejímž rámci určitému důkazu následně přiřazují určitou hodnotu, a to:
 - 1. Zákonnost důkazu** - Byl důkaz opatřen v souladu se zákonem?
 - 2. Závažnost důkazu** - Do jaké míry poskytuje poznatky o zjišťované skutečnosti?
 - 3. Pravdivost důkazu** (míra pravdivosti důkazu ukazuje jeho **věrohodnost**)
- › OČTŘ hodnotí důkazy podle svého **vnitřního přesvědčení** založeného na **pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu** (tomu pak musí odpovídat i odůvodnění jejich rozhodnutí – § 125 a § 134 odst.. 2 tr. řádu).

ABSOLUTNÍ A RELATIVNÍ NEÚČINNOST DŮKAZU

PŘÍPUSTNOST, ZÁKONNOST A NEÚČINNOST DŮKAZU

- › Dle § 89 odst. 2 tr. řádu platí, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Rozhodovací praxe obecných soudů však přesto určité důkazy v trestním řízení **nepřipouští** (např. vyšetření na detektoru lži, vidění jasnovidce, ale i trestní oznámení).
- › Vedle nepřipustných důkazů je třeba rozlišovat důkazy **nezákonné**, tj. takové, které byly opatřeny nebo provedeny v rozporu se zákonem. Teorie zde hovoří o **neúčinných důkazech**, kdy rozlišujeme:
 - a) **Absolutně** neúčinné důkazy (např. nezákonné donucení - § 89 odst. 3 tr. řádu)
 - b) **Relativně** neúčinné důkazy (např. absence všech zákonných náležitostí – nedostatek souhlasu státního zástupce s provedením osobní prohlídky a jeho dodat. udělení; § 99 odst. 2 tr. řádu a dodat. zbavení povinnosti mlčenlivosti).

DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY

DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY

§ 89 odst. 2 věta první tr. řádu

Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.

› Trestní řád obsahuje demonstrativní výčet důkazních prostředků, tzn. že **za důkaz mohou sloužit i jiné, než zde uvedené důkazní prostředky** (např. odposlech a záznam telekomunikačního provozu, anebo metoda pachové identifikace).

DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY

- › **Výslech obviněného a obžalovaného** (§ 91 a násl. tr. řádu)
- › **Výslech svědka** (§ 97 a násl. tr. řádu)
- › **Znalecký posudek** (výslech znalce) a **odborné vyjádření** [§ 105 a násl. tr. řádu]
- › **Ohledání osoby a věci** (§ 113 a násl. tr. řádu)
- › **Přečtení listiny**

ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY DOKAZOVÁNÍ

ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY DOKAZOVÁNÍ

- › Dokazování, jakožto specializovaná činnost orgánů činných v trestním řízení, souvisí do značné míry i s **kriminalistikou**.
- › Tomu odpovídá i zařazení některých **zvláštních způsobů dokazování**, jež jsou obsaženy v § 104a až § 104e tr. řádu.
- › Je třeba říci, že ačkoliv jsou tyto kriminalistické metody obsaženy výslovně v trestním řádu, neznamená to, že by výsledky jiných, zde výslovně neupravených kriminalistických metod, nebyly v trestním řízení přípustné jako důkaz.
- › Proto lze v trestním řízení použít jako důkaz i výsledky jiných kriminalistických metod, např. **daktyloskopie**, či **metody pachové identifikace**.

KONFRONTACE

§ 104a odst. 1 tr. řádu

Jestliže výpověď obviněného v závažných okolnostech nesouhlasí s výpovědí svědka nebo spoluobviněného, může být obviněný postaven svědkovi nebo spoluobviněnému tváří v tvář.

- › Účelem konfrontace je **odstranění rozporů** ve výpovědích obviněného a svědka, spoluobviněných, popřípadě svědků (§ 104a odst. 2 tr. řádu). Ke konfrontaci lze tedy přistoupit až **po předchozím výslechu** daných osob.
- › V určitých případech je konfrontace **nepřípustná** (srov. § 104a odst. 5 tr. řádu).
- › Zásadně se provádí **v řízení před soudem** (ústnost a bezprostřednost), nicméně lze ji provést i v přípravném řízení, kdy protokol o jejím průběhu může být použit v hlavním líčení jako důkaz za podmínek uvedených v § 207 odst. 2 a § 211 odst. 1 až 4 tr. řádu.

REKOGNICE

§ 104b odst. 1 tr. řádu

Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.

› Lze rozlišit rekognici:

a) osob nebo věcí, anebo

b) rekognici *in natura* nebo podle fotografií.

› Osobu, která bude rekognici provádět, je třeba před jejím započítím **vyslechnout**; **pozor** na zmaření rekognice (srov. § 104b odst. 2 tr. řádu).

REKOGNICE

- › Pravidla provádění **rekognice *in natura*** obsahuje § 104b odst. 3, 5, 6 a 7 tr. řádu.
- › Lze se setkat i s tzv. *skrytou rekognicí* (prováděnou za pomoci polopropustného zrcadla, videokonferenčního zařízení anebo jiného obdobného technického zařízení, typicky z důvodu ochrany osoby svědka, či utajení jeho totožnosti).
- › Pravidla provádění **rekognice fotografiemi** upravuje § 104b odst. 4 tr. řádu.
- › V případě, že se mezi předchozí výpovědí poznávající osoby a výsledky rekognice vyskytne rozpor, je třeba tuto osobu znovu vyslechnout.
- › O průběhu rekognice (obdobně jako u jiných zvláštní způsobů dokazování) se sepíše protokol, který obsahuje i podrobný popis jejího provádění.

VYŠETŘOVACÍ POKUS

§ 104c odst. 1 tr. řádu

Vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.

- › Účelem vyšetřovacího pokusu je **ověřit**, zda se určitá skutečnost důležitá pro trestní řízení stala nebo mohla stát určitým způsobem a za určitých podmínek.
- › Zákon jeho provedení zapovídá, **není-li vhodný vzhledem k okolnostem případu** (nebezpečné podmínky, např. výbuch plynu) **nebo osobě** podezřelého, obviněného atd. (např. hrozí prozrazení osobnosti utajovaného svědka, jeho napadení obviněným), **anebo pokud lze jeho účelu dosáhnout jinak** (např. opětovným výslechem) – subsidiarita.

VYŠETŘOVACÍ POKUS

- › § 104c odst. 3 tr. řádu dále podrobně upravuje podmínky provádění vyšetřovacího pokusu, jakož i účast dalších osob na něm.
- › O průběhu vyšetřovacího pokusu se sepisuje protokol, který slouží jako listinný důkaz v řízení před soudem (§ 213 tr. řádu), ato včetně fotodokumentace, nákresů atd.

REKONSTRUKCE

§ 104d odst. 1 a 2 tr. řádu

(1) Rekonstrukce se koná, má-li být obnovením situace a okolnosti, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci.

- › V podstatě jde o **jeden či více vyšetřovacích pokusů** (srov. § 104d odst. 2 tr. řádu), jejichž smyslem je souhrnné obnovení situace nebo skutkových okolností, za nichž byl trestný čin spáchán a které k němu mají podstatný vztah.
- › Smyslem rekonstrukce je **porovnat dosavadní skutková zjištění získaná z jiných důkazů s obnovenou situací, zpravidla na místě činu.**
- › Účastní-li se rekonstrukce obviněný, nesmí být nijak usměrňován (zmaření důkazu!).

PROVĚRKA NA MÍSTĚ

§ 104d odst. 1 tr. řádu

Prověrka na místě se koná, je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu.

- › I zde se přiměřeně užijí ustanovení o vyšetřovacím pokusu (§ 104d odst. 2 tr. řádu).
- › Účelem prověrky na místě je pak **prověřit skutečnosti uvedené ve výpovědi dané osoby přímo na místě** (např. ztotožnění chat, do nichž se obviněný měl údajně vloupat, samotným obviněným). Jde tedy o upřesnění konkrétních údajů již získaných z výpovědi.
- › Jde o podstatně užší úkon než rekonstrukce a zpravidla se jej účastní jen daná osoba a orgán činný v trestním řízení (není třeba znalců, techniků atd.).

ROZHODNUTÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

POJEM, DRUHY A STRUKTURA ROZHODNUTÍ

POJEM ROZHODNUTÍ

- › Rozhodnutí představuje **nejdůležitější procesní úkon** (individuální právní akt) orgánů činných v trestním řízení.
- › Vedle rozhodnutí lze rozlišovat i tzv. **opatření**, která jsou procesnímu úkony spíše organizačně-technického charakteru, jejichž účelem je zajistit řádný průběh trestního řízení (opatřením je například předvedení, přibrání znalce, ustanovení obhájce a další).
- › Naopak rozhodnutí mají zásadní význam, odráží se v nich výsledek projednání určité otázky nebo procesního postupu. Nejvýznamnějšími rozhodnutími jsou tzv. **meritorní rozhodnutí**, tj. rozhodnutí jimiž se rozhoduje ve věci samé (usnesení o zastavení trestního stíhání, rozsudek o vině a trestu atd.).

DRUHY ROZHODNUTÍ

› Existují čtyři základní druhy rozhodnutí:

1. **Rozsudek** – rozhoduje jedině soud, a to senát nebo samosoudce
2. **Trestní příkaz** – rozhoduje jím jedině samosoudce
3. **Usnesení** – rozhodují jím soud a všechny jiné orgány činné v trestním řízení
4. **Rozhodnutí *sui generis*** – rozhodují jimi všechny orgány činné v trestním řízení, není proti nim přípustný opravný prostředek

STRUKTURA ROZHODNUTÍ

› Lze demonstrovat na příkladu rozsudku, jakožto nejvýznamnějšího druhu rozhodnutí, jimž soud zpravidla rozhoduje ve věci samé (§ 225 a násl. tr. řádu).

1. Úvodní část rozsudku (záhlaví)

2. Výroková část rozsudku (enunciát)

výrok o vině, o trestu, o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení a o ochranném opatření

3. Odůvodnění rozsudku

4. Poučení o odvolání

POŽADAVKY NA ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ

ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ

- › Požadavky na odůvodnění rozhodnutí plynou z § 125 tr. řádu [v případě rozsudku (srov. ale § 129 odst. 2 tr. řádu)], anebo z § 134 odst. 2 tr. řádu [(v případě usnesení, srov. ale § 136 odst. 3 tr. řádu)], či § 177 písm. d) tr. řádu [v případě obžaloby]. U trestního příkazu platí, že tento odůvodnění neobsahuje (§ srov. § 314g odst. 1 tr. řádu *a contrario*).
- › Odůvodnění rozhodnutí představuje **těžiště jeho přesvědčivosti** a je zcela nezbytné i z hlediska **přezkoumatelnosti** rozhodnutí v rámci řízení o opravných prostředcích. Neméně významný je i **výchovný účinek** náležitě a přesvědčivě odůvodněného rozhodnutí, a to jak ve vztahu k obviněnému, tak i vůči společnosti jako celku.
- › Odůvodnění všech výroků soudního rozhodnutí musí vycházet z provedeného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 tr. řádu), v souladu s požadavky na odůvodnění toho kterého rozhodnutí [srov. § 125 odst. 1, § 134 odst. 2 a např. § 177 písm. d) tr. řádu].

JAK SE ROZHODNUTÍ STANE PRAVOMOCNÝM A VYKONATELNÝM

› Rozsudek i usnesení je třeba:

1. **Usnést se na něm** (rozhoduje-li se senát, děje se tak na základě porady a jeho následného hlasování, o němž se pořizuje protokol).
2. **Vyhlásit jej** (rozsudek je třeba vždy vyhlásit veřejně, usnesení se vyhlašuje zpravidla).
3. **Vyhotovit jej písemně** (rozsudek vždy, u usnesení existují dílčí výjimky).
4. **Oznámit jej** (buďto vyhlášením, anebo doručením).

› Trestní příkaz se vyhotovuje písemně a oznamuje se doručením.

PRÁVNÍ MOC A VYKONATELNOST ROZHODNUTÍ

PRÁVNÍ MOC ROZHODNUTÍ

- › Jde o důležitou vlastnost rozhodnutí znamenající jeho **nezměnitelnost** (formální právní moc) a **závaznost** (materiální právní moc).
- › Pravomocné je takové rozhodnutí, které **nelze zvrátit řádným opravným prostředkem**, tzn. Pravomocné rozhodnutí musí být respektováno všemi orgány činnými v trestním řízení a dotčenými osobami (je pro ně bez dalšího **závazné**).
- › Pravomocným se tak např. stane rozsudek o vině a trestu poté, co marně uplyne lhůta k podání odvolání všem oprávněným osobám, anebo poté, co je odvolání zamítnuto jako nedůvodné (dnem vyhlášení tohoto rozhodnutí).
- › Lze dále rozlišovat PM úplnou a částečnou (po podání opravného prostředku zde existuje výrok, který již nelze v opravném řízení přezkoumat), popřípadě absolutní (výrok je PM vůči všem osobám, které jej mohou napadnout opravným prostředkem) a relativní.

VYKONATELNOST ROZHODNUTÍ

- › Vykonatelnost je další vlastností rozhodnutí, kterou je třeba od PM odlišovat. Vykonatelnost rozhodnutí znamená způsobilost přistoupit k výkonu rozhodnutí (§ 315 tr. řádu).
- › **Rozsudek** se stává vykonatelným společně s jeho právní mocí. Přestože je rozsudek vykonatelný, nemusí být ještě nezbytně vykonán (např. nemusí nezbytně dojít k výkonu trestu odnětí svobody v případě, kdy bude povolen soudem jeho odklad).
- › **Usnesení** je vykonatelné společně s jeho právní mocí, nicméně některá usnesení jsou vykonatelná ještě před nabytím právní moci, jestliže zákon proti takovému usnesení výslovně přiznává právo podat stížnost, ale výslovně nestanoví, že tato má odkladný účinek.

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

M U N I

L A W